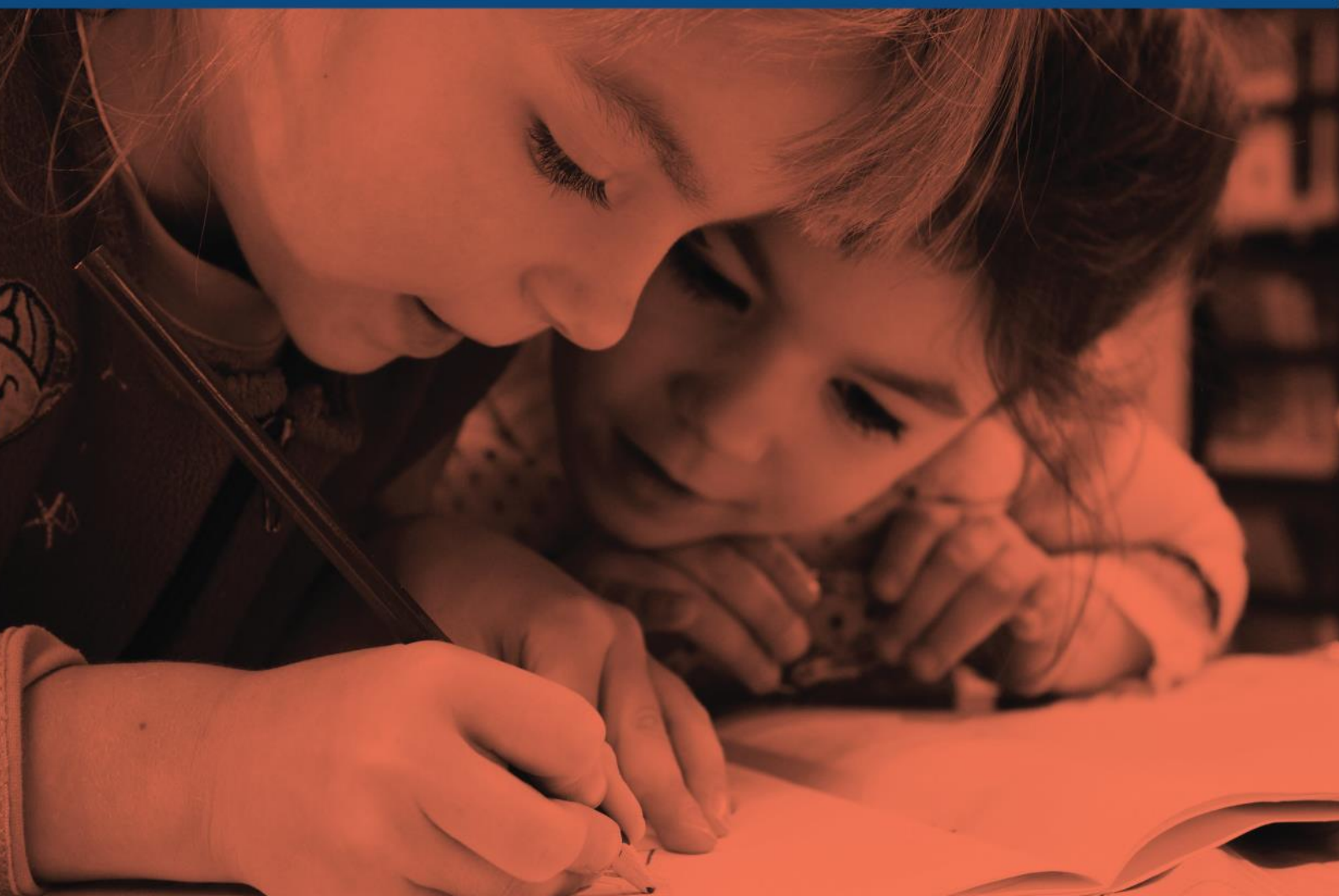

HANA HAVLÍNOVÁ
DOMINIKA SLUNEČKO
JITKA MAŘÍKOVÁ TŮMOVÁ

Chystáme se na cizí jazyky inspirativní náměty do výuky pro učitele na 1. stupni základní školy

Náměty z výuky poskytli: Marie Boccou Kestřánková, Kateřina Dvořáková,
Tomáš Klinka, Iva Koutská, Petra Peldová, Lenka Rozboudová,
Kateřina Suková Vychopňová

Národní pedagogický institut České republiky, 2023

ISBN 978-80-7578-120-8

Obsah

ÚVOD	3
JMÉNO PĚTKRÁT JINAK	4
HELLO/HALLO/SALUT	5
BINGO	6
KOLEDA ROLNIČKY, ROLNIČKY.....	7
KDO NOSÍ VÁNOČNÍ DÁRKY?.....	8
MĚSÍCE V ROCE	9
MILUJI TĚ!	10
JAZYKOLAMY	11
POČASÍ	12
BRATŘE KUBO	13
ČESKÁ REPUBLIKA	14
ZVUKOVÁ MAPA	15
PÍSMO V RŮZNÝCH CIZÍCH JAZYCÍCH	16
ZOO	17
ZDROJE	18
TEXTOVÁ ČÁST	18
ZDROJ KRESLENÝCH OBRÁZKŮ	18
ZDROJE FOTOGRAFIÍ	18
PŘÍLOHY	19
PŘÍLOHA 1: JMÉNO PĚTKRÁT JINAK.....	19
PŘÍLOHA 2: ČESKÝ TEXT KOLEDY ROLNIČKY, ROLNIČKY	22
PŘÍLOHA 3: KDO NOSÍ VÁNOČNÍ DÁRKY? – POSTAVY (PRO UČITELE)	23
PŘÍLOHA 4: KDO NOSÍ VÁNOČNÍ DÁRKY? – VLAJKY.....	26
PŘÍLOHA 5: KDO NOSÍ VÁNOČNÍ DÁRKY? – POSTAVY (PRO ŽÁKY)	28
PŘÍLOHA 6: MILUJI TĚ!	29
PŘÍLOHA 7: POČASÍ.....	30
PŘÍLOHA 8: POČASÍ – PŘEKLADAČ	31
PŘÍLOHA 9: BRATŘE KUBO.....	32
PŘÍLOHA 10: ČESKÁ REPUBLIKA	33
PŘÍLOHA 11: PÍSMO.....	34
PŘÍLOHA 12: PÍSMO – AUTENTICKÉ NÁPISY	36
PŘÍLOHA 13: ZOO.....	38

Úvod

Jazykovou propedeutiku chápeme jako seznamování se s různými jazyky, napomáhá motivaci a pozitivnímu přístupu žáků k jazykům, připravuje je na život v multikulturní a mnohojazyčné společnosti. Jde především o společné objevování jazykové a kulturní odlišnosti, která však není překážkou porozumění. Jejím hlavním principem je rozvíjení dovedností, které usnadní učení jak cizím jazykům, tak i jazyku mateřskému. Žáci¹ v 1. období 1. stupně základní školy procházejí takovými aktivitami, které jim umožní uvědomit si skrze vlastní prožitek pestré jazykové bohatství, které je obklopuje. Zjišťují, že některé jazyky jsou si podobné a že mnoho slov náš jazyk převzal z jiných jazyků.

Podstatným cílem jazykové přípravy je zbavit žáky ostychu před cizími jazyky, vzbudit v nich zájem o ně, dát jim možnost, aby se sami rozhodli, jakým jazykům se chtějí učit. Propedeutika zároveň rozvíjí vztah k mateřštině a zakotvuje vlastní jazykovou a kulturní identitu. Pokud jsou ve třídě žáci s odlišným mateřským jazykem (dále OMJ) nebo z odlišného sociokulturního prostředí, může učitel využít při realizaci aktivit jejich zkušeností pro obohacení ostatních a zároveň tím podpoří jejich začlenění mezi spolužáky.

Na 1. stupni základní školy (dále ZŠ) navazujeme na předškolní vzdělávání, které jazykovou propedeutiku uvádí v RVP PV jako součást klíčové kompetence komunikativní takto: „Dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.“ [RVP PV, 2021, s. 12]

Metodická příručka nabízí náměty pro výuku žáků v 1.–2. ročníku ZŠ. Lze je modifikovat na různé úrovně obtížnosti podle aktuální úrovně schopností a zkušeností konkrétních žáků. Aktivity jsou seřazeny tak, jak je lze v jednotlivých měsících školního roku využít, ale každý učitel je může využít podle vlastního uvážení. Záměrně nejsou přiřazeny ke konkrétním předmětům.

Společným principem všech aktivit je aktivní zapojení žáků a jejich prožitek. Doporučujeme je zařazovat do výuky v pravidelných intervalech. Vhodnou formou výuky je práce v komunitním kruhu nebo ve dvojicích. Aktivity doporučujeme nehodnotit (ani nerealizovat jako soutěž). Každý žák by měl mít příležitost, aby se do dané aktivity zapojil podle svých aktuálních schopností.

Při vyhledávání na internetu s ohledem na věk žáků doporučujeme, aby vyučující připravil odkazy na vhodné zdroje (např. překladače), které si žáci do svých digitálních zařízení snadno načtou např. prostřednictvím QR kódů.

U každé aktivity je uveden cíl, ke kterému směřuje, jazyky, na které je zaměřena, potřebné pomůcky, podrobný popis realizace a možnosti rozšíření. Součástí příručky jsou přílohy určené jak pro učitele, tak pro žáky a QR kódy, přes které se učitelé i žáci snadno dostanou k vhodným zdrojům. Pokud žáci pracují s vytištěnými přílohami, mohou si ze svých prací vytvořit malé jazykové portfolio, díky kterému si jednotlivé aktivity připomenou.

Více se o konceptu jazykové propedeutiky dozvíte v šedesátiminutovém [webináři](#), který NPI ČR nabízí zdarma ke zhlédnutí

¹ Pojem žáci je používán také ve významu žákyně, stejně tak pojem učitel ve významu učitelka.

Jméno pětkrát jinak

Cíl: Žáci zjišťují, že stejná křestní jména v různých jazycích zní jinak.

Zařazené cizí jazyky: angličtina, němčina, francouzština, slovenština, ruština

Termín zařazení do výuky: září (téma Seznamování)

Pomůcky: příloha 1 – vlajky, mapa Evropy, maňásci (nebo jiné postavičky)

Popis aktivity

Učitel si připraví maňásky nebo figurky, které zpodobňují děti z různých zemí: „*Poslouchejte, jak se mi děti představily, každé řeklo své jméno a odkud je.*“

Ahoj, jmenuji se Mary a jsem z Velké Británie.

Ahoj, jmenuji se Marion a jsem z Francie.

Ahoj, jmenuji se Máša a jsem z Ruska.

Ahoj, jmenuji se Maria a jsem z Německa.

Ahoj, jmenuji se Mária a jsem ze Slovenska.

Ahoj, jmenuji se John a jsem z Velké Británie.

Ahoj, jmenuji se Johannes a jsem z Německa.

Ahoj, jmenuji se Ivan a jsem z Ruska.

Ahoj, jmenuji se Jean a jsem z Francie.

Ahoj, jmenuji se Ján a jsem ze Slovenska.

„*Všechny dívky a všichni chlapci mají stejné jméno, a přitom zní jinak, jak je to možné?*“ – „*Jak by se děti jmenovaly česky?*“

Pořadí prezentace jmen lze přehodit. Je možné rozšířit o další jazykové mutace, např.:

Ahoj, jmenuji se Juan a jsem ze Španělska.

Ahoj, jmenuji se Giovanni a jsem z Itálie.

Navazující aktivity

Společně zjišťujeme význam jmen: Marie – pochází z hebrejštiny; pro jméno Mirjam je výkladů významu několik: kapka moře, krásná nebo paní; Jan – pochází z hebrejštiny ze jména Jochanan, což znamená „Bůh je milostivý“.

Žáci zjišťují, jak jejich jméno zní v jiných jazycích nebo jaký je jeho význam.

Přiřazujeme jména k vlajkám států, ve kterých se hovoří daným jazykem. Následně si můžeme ukázat mapu Evropy a přiřadit vlajky k jednotlivým státům.

Ve vyšších ročnících nabízíme žákům celé věty v původním jazyce, např.: „Hello, my name is Mary and I'm from Great Britain.“

Hello/Hallo/Salut ...

Cíl: Žáci si aktivně fixují cizojazyčné pozdravy v simulované komunikační situaci.

Zařazené cizí jazyky: dle volby učitele

Termín zařazení do výuky: říjen (téma Seznamování)

Pomůcky: žádné

Popis aktivity

Učitel se ptá žáků, jaké znají v češtině pozdravy. U jednotlivých pozdravů žáci uvádějí, pro koho je pozdrav určený (kamarádovi, učiteli, mamince...). Poté se učitel ptá na pozdravy v cizích jazycích. Lze předpokládat, že žáci budou uvádět pozdravy, s nimiž se setkali během dovolené, které znají od kamarádů s OMJ, z televizních seriálů apod. Pokud by nebyl ani jeden pozdrav zmíněn, představí učitel jeden až dva nejfrekventovanější pozdravy pro neformální komunikaci z vybraného jazyka, např. v angličtině „Hello, Hi“.

Následuje další část aktivity, kdy žáci chodí po třídě a učitel zadává instrukci k navození komunikační situace a k produkci pozdravu: *„Jste žáci naší školy, tzn. z České republiky. Je 7.55 hodin ráno. Až řeknu TEĎ, budete se zdravit před začátkem vyučování.“* Žáci chodí po třídě a vzájemně se zdraví. Na smluvený signál (tlesknutí) se zastaví a učitel zadává novou instrukci: *„Jste žáci anglické (německé/španělské/italské) školy. Je 7.55 hodin ráno. Až řeknu TEĎ, budete se zdravit před začátkem vyučování.“* Žáci pokračují v chůzi a zdraví se navzájem. Pokud je to potřeba, učitel žákům pozdrav daného jazyka předvede.

Pokud jsou ve třídě žáci z jiných zemí než z České republiky, věnuje učitel během úvodní diskuse pozornost pozdravům vztahujícím se k jejich zemi (k jejich jazyku).

Bingo

Cíl: Žáci rozumí vyslovovaným číslům a spojí je se zapsanou číslicí. Žáci aktivně naslouchají a spojují slyšené s obrázkem.

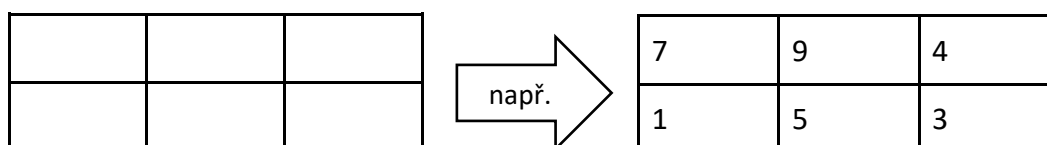
Zařazené cizí jazyky: dle volby učitele

Termín zařazení do výuky: listopad

Pomůcky: papír, psací potřeby, karty s číslicemi 1–10 (pro učitele)

Popis aktivity

Žáci si na papír nakreslí mřížku o šesti polích viz nákres. Každý žák si vybere šest čísel z oboru 1–10, která napíše do jednotlivých polí. Číslo zapíše nahodile (neměla by jít za sebou v číselné posloupnosti). Učitel zamíchá karty s číslicemi a vyslovuje čísla ve vybraném jazyce v pořadí podle karet. Žáci, pokud mají číslici zapsanou v tabulce, škrtnou dané políčko. Žák, který má jako první škrtnutá všechna pole, řekne nahlas BINGO. Učitel v aktivitě pokračuje, dokud nemají všichni žáci bingo. Pokud je to potřeba, použije učitel karty s číslicemi jako zrakovou oporu pro žáky, tzn. pokládá karty, které vysloví, na viditelné místo.

Navazující aktivita

Namísto čísel lze zařadit slova k libovolnému tématu. V takovém případě si učitel připraví sadu 10 obrázků (pod obrázkem může být i napsané slovo), které připevní na viditelné místo, a druhou sadu, kterou zamíchá a používá při hře k určení pořadí slov. Žáci mají svoje nakopírované obrázky, které si rozstřihají a do nakreslené mřížky je položí. Během hry je namísto škrtnutí otočí. Starší žáci si můžou do mřížky zapisovat jednotlivá slova.

Koleda Rolničky, rolničky

Cíl: Žáci se naučí zazpívat koledu *Rolničky, rolničky* a seznámí se s její zvukovou podobou v jiných jazycích. Žáci se naučí v několika jazycích popřát *Veselé Vánoce*.

Zařazené cizí jazyky: angličtina, francouzština, němčina, španělština, ruština

Termín zařazení do výuky: prosinec

Pomůcky: zařízení pro přehrání audionahrávky, mapa světa, příloha 2 – český text koledy *Rolničky, rolničky* (pro učitele)

Popis aktivity

Jako první učitel zařadí českou verzi koledy *Rolničky, rolničky*. Následně přidává další jazykové mutace, nemusí jich být mnoho, postačí dvě až tři. Při poslechu každé další jazykové verze učitel vyzve žáky, aby se snažili odhadnout, v jakém jazyce je koleda zpívána. Společně si řekneme, v jakých zemích se daným jazykem mluví. Země si také mohou ukázat na mapě světa. Po poslechu koledy v daném jazyce se žáci naučí popřát si vzájemně *Veselé Vánoce*.

Anglicky: Merry Christmas

Německy: Frohe Weihnachten

Francouzsky: Joyeux Noël

Španělsky: Feliz Navidad

Rusky: Счастливого Рождеством

Pro výslovnost přání v daných cizích jazycích může učitel využít některý z on-line dostupných slovníků.

Pro poslech koledy *Rolničky, rolničky* v cizích jazycích jsou z mnoha dostupných on-line odkazů například tyto:

Čeština: [Rolničky, rolničky](#)

Angličtina: [Jingle Bells](#)

Francouzština: [Vive le vent](#)

Němčina: [Ein kleiner weißer Schneemann](#)

Španělština: [Cascabeles](#)

Ruština: [Русский вариант Бубенцы](#)

Kdo nosí vánoční dárky?

Cíl: Žáci si představí vánoční tradici (týkající se dárků) v různých zemích a uvědomují si kulturní odlišnosti.

Zařazené cizí jazyky: angličtina, němčina, ruština, švédština, italština

Termín zařazení do výuky: prosinec (téma Vánoce u nás a v cizích zemích)

Pomůcky: příloha 3 (pro učitele), příloha 5 (pro žáky), přílohy 1 a 4 (pro navazující aktivitu), mapa světa

Popis aktivity

Žáci dostanou obrázky postav, které nosí vánoční dárky v jednotlivých zemích. Učitel postavy pojmenuje a ukáže. Žáci mají za úkol se zamyslet, co mají postavy společného a jaká je jejich úloha. Následně se učitel ptá, jestli už se s některou z postav někdy setkali (a kde) a jestli vědí, v které zemi nosí dárky a kdo nosí dárky u nás v České republice.

Švédsko: Tomte (vánoční skřítek)

Rusko: Děda Mráz a pomocnice Sněhurka (jeho vnučka)

USA: Santa Claus

Itálie: čarodějnice Befana

Německo (severní): Weihnachtsmann (podobný Santa Clausovi)

Navazující aktivity

Žáci ve dvojicích zkusí přiřadit vlajku nebo název státu k obrázku postavy. Před zahájením aktivity učitel společně s žáky vlajky přiřadí k danému státu a státy ukáže na mapě světa.

Diskuse nad tím, kdy dané postavy dárky nosí (ne všude je to večer 24. 12.).

Rozšíření o další postavy, které nosí dárky – některé jsou si vzhledem podobné:

Anglie: Father Christmas

Francie: Père Noël

Finsko: Joulupukki

Holandsko: Sinterklaas

Některé postavy jsou zcela odlišné:

Argentina: kůň Magi

Pokud jsou ve třídě žáci z dalších zemí, můžou seznámit ostatní s postavou, která nosí dárky v jejich zemi.

Měsíce v roce

Cíl: Žáci si aktivně fixují názvy měsíců.

Zařazené cizí jazyky: angličtina

Termín zařazení do výuky: leden (téma Měsíce v roce)

Pomůcky: [nahrávka](#), zařízení pro přehrání audio/videonahrávky

Popis aktivity

Učitel zazpívá písničku, aby žáky seznámil s její melodií. Případně pustí žákům video s písničkou. Nejprve učitel zpívá s žáky, aby jim pomohl překonat případný ostych zpívat nahlas.

Navazující aktivita

Pokud jsou ve třídě žáci z cizích zemí, můžou ostatní seznámit s názvy měsíců v jejich jazyce.

Miluji tě!

Cíl: Žáci rozpoznávají podobnosti slov z různých jazyků a uvědomují si vazby mezi některými z nich.

Zařazené cizí jazyky: francouzština, italština, portugalština, španělština, dánština, norština, švédština

Termín zařazení aktivity: únor (svátek sv. Valentýna)

Pomůcky: příloha 6, zařízení pro přehrání audionahrávky

Popis aktivity

Žáci mají před sebou věty z přílohy. Učitel věty předčítá nebo využije překladač a výslovnost vět žákům přehraje. Žáci věty opakují a všímají si podobností ve vyjádření. Mohou si všimnout, že některá slova z vět se navzájem podobají. Odhadují význam vyjádření (pomůže jim grafické znázornění srdce kolem vět).

Učitel pokládá otázky typu:

„Umíte říct ‚Miluji tě!‘ v nějakém jiném jazyce?“

„Odhadnete, v jakých zemích se těmito jazyky mluví?“

„Slyšeli jste už někdy někoho těmito jazyky mluvit? Při jaké příležitosti?“

„Jsou tyto jazyky podobné češtině?“

„Odhadnete, v jakých zemích se těmito jazyky mluví?“

Opětovně věty čte (nebo přehrává), žáci věty na základě poslechu a zrakové opory porovnávají a přiřazují k sobě ty, které se vzájemně podobají. Pravděpodobně roztřídí věty do dvou skupin. První skupinu budou tvořit ty, které jsou napsané ve francouzštině, italštině, španělštině a portugalštině, a druhou skupinu budou tvořit dánština, norština a švédština.

Pro poslech správné výslovnosti může učitel využít [překladač](#).

Řešení pro učitele

Francouzština: Je t'aime!

Italština: Ti amo!

Portugalština: Amo-te!

Španělština: Te amo!

Dánština: Jeg elsker dig!

Norština: Jeg elsker deg!

Švédština: Jag älskar dig!

Jazykolamy

Cíl: Žáci na základě podobnosti s češtinou odhadují významy některých cizích slov.

Zařazené cizí jazyky: slovenština, italština němčina, španělština

Termín zařazení do výuky: březen (téma Hrajeme si se slovy)

Pomůcky: zařízení pro přehrání audionahrávky

Popis aktivity

Jazykolamy jsou nejčastěji krátké věty, mnohdy nesmyslné, které obsahují obtížně vyslovitelná slova nebo hlásky. Jsou obvykle zábavné a slouží nácviku dobré artikulace. Herci či politici je záměrně využívají jako přípravné cvičení před svým výstupem. Učitel zopakuje společně s žáky některé jazykolamy v češtině: *Pštros s pštrosicí a malými pštrosáčky. Strč prst skrz krk.*

Letěl jelen jetelem. Strýc Šusta suší švestky.

V cizím jazyce žáci nejprve jazykolam poslouchají, snaží se ho opakovat a zapamatovat. Jakmile ho žáci ovládají, může učitel přistoupit k různým variacím promluv, např. rychlé opakování několikrát za sebou či prezentace ve skupinkách. Z nabízených cizích jazyků je nejjednodušší začít slovenštinou. Žáci si mohou uvědomit podobnost obou jazyků. Mohou se také dozvědět, že jazyky patří do různých jazykových rodin a že čeština a slovenština jsou v tomto smyslu příbuzní. Slovenský jazykolam mohou žáci přeložit do češtiny a zkusit si ho říct také ve své mateřštině.

U italského jazykolamu učitel žáky požádá, aby se pokusili odhadnout jeho význam.

U německého jazykolamu se žáci mohou pokusit zachytit, která dvě zvířata se v něm objevují.

U španělského jazykolamu se mohou zaměřit na to, jaký člen rodiny v něm zazní.

Navazující aktivity

Žáci ve skupinách kreslí obrázek k zadanému jazykolamu. Podle obrázků pak mohou jazykolamy procvičovat kdykoliv i v následujících hodinách. Další cizojazyčné jazykolamy včetně zvukových stop jsou k dispozici zde:

<https://omniglot.com/language/tonguetwisters/index.htm>

[Slovenský jazykolam:](#) V našej peci myši pištia, v našej peci psík spí.

[Italský jazykolam:](#) Tre tigri contro tre tigri. (Tři tygři proti třem tygrům.)

[Německý jazykolam:](#) Kluge kleine Katzen kratzen keine Krokodile. (Chytré malé kočky neškrábou krokodýly.)

[Španělský jazykolam:](#) Mi mamá me mima mucho. (Moje maminka mě hodně rozmazluje.)

Počasí

Cíl: Žáci si uvědomí rozdíl mezi výslovností a psanou podobou slov v cizím jazyce. Učí se používat on-line překladač ke zjištění výslovnosti.

Zařazené cizí jazyky: angličtina

Termín zařazení do výuky: březen (téma Pozorování počasí)

Pomůcky: tři obrázky (viz příloha 7), digitální zařízení s připojením k internetu, QR kód (příloha 8)

Popis aktivity

Učitel si připraví tři obrázky symbolizující počasí (např. svítí slunce, prší, padá sníh). Ke každému obrázku vytvoří kartičku s nejvýraznějším slovem na obrázku (např. slunce, déšť, sníh). Takto vzniknou dvojice karet OBRÁZEK–SLOVO. Učitel použije tři pastelky různých barev. Po celé druhé straně každého obrázku nakreslí jednoduchý motiv jedné barvy (např. svítí slunce = žluté vlnovky po zadní straně; prší = modré čáry; padající sníh = červená kolečka). Takto vzniknou barevné dvojice i z druhé strany karet: modrá (déšť), žlutá (slunce) a červená (sníh). Obrázky a karty se slovy učitel rozstříhá na větší části tak, aby se daly zpět poskládat.

Učitel rozstříhané části rozmístí na viditelná místa ve třídě ornamentem (barvou) nahoru.

Žáci jsou rozdělení do třech skupin, mají určenou barvu (ornament), podle které hledají lístečky. Z nalezených částí složí jeden obrázek a jedno slovo.

Učitel zadá instrukci: „*Než se podíváme na obrázky, musíte dobře přečíst slovo na lístečku. Na internetu najdete správnou výslovnost a vyslovíte slovo podle toho.*“ Žáci pomocí QR kódu načtou na digitální zařízení překladač, přepíší do něj slovo a přehrají si výslovnost. Všichni skupinově po nahrávce slovo několikrát zopakují.

Bratře Kubo

Cíl: Žáci se naučí ve vybraných jazycích popřát dobré ráno prostřednictvím jednoduché písničky doprovázené pohyby.

Zařazené cizí jazyky: angličtina, němčina, francouzština

Termín zařazení do výuky: duben

Pomůcky: zařízení pro přehrání audionahrávky, příloha 9 – texty písně (pro učitele), mapa světa

Popis aktivity

Písnička má jednoduchou a známou melodii. Žáci se ji učí nápodobou, tedy opakováním po učiteli. V případě použití nahrávky pracujeme pouze s audionahrávkou, animace obvykle působí rušivě. Práci s textem písně v cizích jazycích zvažujeme dle věku a zdatnosti žáků.

Jako první učitel zařadí českou verzi písně, poté pokračuje jazykem, který je žákům nejbližší. Jednotlivé verše doplní jednoduchými pohyby podle jejich významu viz hranaté závorky u textů písní. Žáci pohyby napodobují.

U každé varianty písně žáci odhadují, kde se daným jazykem mluví. Smyslem není vyjmenovat všechny tyto země, stačí několik příkladů. Dané státy můžou žáci společně vyhledat na mapě světa. Pro mladší žáky bude zajímavé dozvědět se nebo si uvědomit, že česky se mluví pouze v České republice, zatímco německy u dvou našich sousedů, francouzsky nejen ve Francii, ale v mnoha zemích Afriky. Angličtina je nejen jazykem několika velmi známých zemí, ale je to jazyk, kterým se společně nejčastěji dorozumívají lidé z celého světa.

Navazující aktivity

Po každé sloce se můžeme pozdravit v daném jazyce, tedy Dobré ráno, Good morning, Bon jour, Guten morgen.

V každé variantě písně je pro daný jazyk jedno typické chlapecké jméno – Kuba, John, Jakob, Jacques – i toho si můžeme všimnout.

Pokud žáky aktivita zaujme, může učitel přidat další jazykové mutace písně.

Písničku lze zpívat také jako kánon. K tomu můžeme přistoupit, jakmile mají žáci texty i melodii dobře osvojeny. Kánon můžeme zpívat v rámci jednoho jazyka, ale jazyky lze také kombinovat.

Česká republika

Cíl: Žáci se seznámí s pojmenováním České republiky v jazycích geografických sousedů. Seznámí se s názvy těchto jazyků a s názvy zemí, kde se jimi mluví.

Zařazené cizí jazyky: slovenština, polština, němčina

Termín zařazení do výuky: květen (téma Místo, kde žijeme – naše země)

Pomůcky: mapa České republiky, příloha 10 – kartičky s názvy, zařízení pro přehrání audionahrávky

Popis aktivity

Učitel ukáže žákům mapu České republiky, na které jsou i sousední státy, případně mapu Evropy. Žáci pojmenovávají státy, které s Českou republikou sousedí, a odhadují, jakými jazyky se v nich mluví. Žáci si mohou uvědomit, že německy se mluví ve více zemích (Německo, Rakousko).

Učitel ukáže kartičky s názvy Česká republika (česky, německy, polsky a slovensky). Vyzve žáky, aby si názvy prohlédli a řekli, čím se podobají, a čím jsou naopak odlišné. Žáci si nejspíš všimnou, že ze všech nabízených jazyků je češtině nejpodobnější slovenština. Žáci zkusí každý název vyslovit, aniž by znali jeho správnou výslovnost. Učitel následně přečte názvy České republiky v jednotlivých jazycích, případně pustí nahrávku a žáci výslovnost napodobují.

Pro poslech výslovnosti názvů České republiky v daných cizích jazycích můžeme využít on-line slovník: <https://www.acapela-group.com/>.

Navazující aktivity

Pokud jsou ve třídě žáci s OMJ, lze tuto aktivitu o jejich jazyky a země rozšířit.

Učitel může žákům vysvětlit, že se Slovenskem jsme mnoho let byli jedna země, která se v roce 1993 rozdělila na dva samostatné státy. Žáci se můžou zeptat rodičů, zda se narodili v Československu, nebo v České republice.

Slovensky: Česká republika

Polsky: Republika Czeska

Německy: Tschechische Republik

Zvuková mapa

Cíl: Žáci získávají cizojazyčné povědomí o názvech států sousedících s Českou republikou, případně dalších evropských zemí.

Zařazené cizí jazyky: dle volby učitele

Termín zařazení do výuky: květen (téma Prázdniny a cestování)

Pomůcky: mapa Evropy, zařízení pro přehrání audionahrávky, kartičky s názvy vybraných zemí (především sousedících s Českou republikou) v češtině a v daném jazyce (jedna sada vždy pro dvojici žáků)

Popis aktivity

Učitel ukáže žákům mapu Evropy. Zjišťuje, zda žáci některé ze zemí znají jménem (jejich znalost bude vycházet z osobní zkušenosti, např. z cestování s rodiči). Učitel státy ukazuje na mapě a zároveň je pojmenovává v daném jazyce. Žáci mohou názvy opakovat.

Ve dvojici si žáci připraví kartičky s názvy států v češtině a s originálním názvem. Učitel nejprve čte nebo pouští originální názvy. Žáci na základě poslechu vybírají kartičku, kterou ukazují (slyší ['dɔɪtʃlant], ukazují Deutschland).

Následuje vytváření dvojic názvů. Žáci přiřazují k originálním názvům států názvy české (Deutschland – Německo). Učitel opět ukazuje státy na mapě Evropy.

Navazující aktivita

Starší žáci mohou skládat rozstříhanou mapu střední Evropy (Česká republika a sousední státy) a přiřadit jak české, tak originální názvy zemí.

Písmo v různých cizích jazycích

Cíl: Žáci se dozvědí, že existují i jiné typy písma než latinka.

Zařazené cizí jazyky: řečtina, ruština, hebrejšтина, arabština v písemné podobě

Termín zařazení do výuky: červen (téma Cestování)

Pomůcky: příloha 11 a 12, interaktivní tabule nebo projektor

Popis aktivity

Aktivita navazuje na učivo českého jazyka, kterým je abeceda. Učitel nejprve žákům řekne, že v mnoha zemích světa používají lidé jiné písmo než my. Naše písmo se nazývá latinka. Dále promítne dva vybrané typy písma (řečtina, ruština) na interaktivní tabuli nebo použije tištěné z přílohy 9. Ke každému jazyku doplní zajímavost:

- řečtina – alfabet, nejstarší písmo používané v Evropě, byla základem pro latinku, kterou píšeme my, některá řecká písmena se používají jako symboly v matematice a v dalších vědách, některá písmena může na ukázkou pojmenovat (např. alfa, omega)
- ruština – azbuka (cyrilice), jejím základem byla řecká abeceda (žáci mohou vyhledat podobná písmena), některá písmena azbuky se čtou stejně jako v latině, např. T, M, K, O, A, některá písmena azbuky se čtou jinak, např. H se čte jako N, P se čte jako R, X se čte jako CH.

Poté učitel ukáže žákům cizojazyčné nápisy (promítne na interaktivní tabuli nebo použije tištěné z přílohy). Žáci se porovnáním se vzorem snaží rozpoznat typ písma. Mohou si všimnout a poukazovat na specifické znaky jednotlivých jazyků, které dokázali identifikovat.

Navazující aktivita

Dle uvážení můžeme aktivitu rozšířit o další jazyky:

- hebrejšтина – čte a píše se zprava doleva, první písmeno je Alef, poslední Tav, nerozlišuje malá a velká písmena
- arabština – stejně jako hebrejšтина se čte a píše zprava doleva a také nerozlišuje malá a velká písmena.

Žáci si prohlédnou ukázky dalších typů písma a opět zkoumají vícejazyčné nápisy, které se snaží přiřadit ke správnému písmu.

Pokud by aktivita žáky zaujala, je možné ji dále rozšířit stejným způsobem o další jazyky s odlišným písmem, např. japonštinu, čínštinu, hindštinu.

ZOO

Cíl: Žáci se seznámí s názvy zvířat v několika jazycích.

Zařazené cizí jazyky: angličtina, němčina, španělština, ukrajinština

Termín zařazení do výuky: červen (téma Jezdíme na výlety)

Pomůcky: příloha 13, pro navazující aktivitu digitální zařízení s připojením k internetu, QR kód (příloha 8)

Popis aktivity

Učitel navodí situaci: *„Kdo z vás už byl někdy v zoo? V jakém městě jste zoo navštívili? Jaká zvířata v zoo žijí? Které zvíře se vám nejvíce líbilo?“*

Poté navodí „cizojazyčnou“ situaci: *„Představte si, že jste se na dovolené v zahraničí rozhodli navštívit místní zoo. Dokázali byste najít zvíře podle informační tabulky nebo plánu?“* Žáci dostanou obrázky zvířat a kartičky s pojmenováním v různých jazycích. Jejich úkolem je přiřadit správné názvy ke zvířeti (mohou pracovat individuálně, ve dvojici či skupince). Každé zvíře je uvedeno v několika jazycích. Společně zkontrolují svá řešení.

Navazující aktivita

Žáci uvedou zvíře, které mají rádi, a vyhledají jeho pojmenování v některém cizím jazyce. Vyhledávat můžou v obrázkových slovnících nebo s využitím on-line překladače.

Zdroje

Textová část

Evropský parlament – zpravodajství (2017): Proč je vícejazyčnost v Evropě důležitá. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170705STO79028/proc-je-vicejazycnost-v-evrope-dulezita-infografika>

MŠMT (2021): RVP PV. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/opatreni-ministra-zmena-rvppv-2021>

VÚP: Jazyková propedeutika pro učitele 1. stupně (2008). ISBN: 978-80-87000-48-9. Dostupné z: <http://propedeutika.rvp.cz/>

Zdroj kreslených obrázků

Boccou Kestřánková, Marie: Počasí. Autorská tvorba.

Stránská, Helena: Kdo nosí vánoční dárky, Zoo. Autorská tvorba.

Zdroje fotografií

arabština: <https://www.atlaso.cz/arabska-abeceda/>

Francie: <https://pixabay.com/cs/vectors/francie-vlajka-n%c3%a1rodn%c3%ad-vlajka-n%c3%a1rod-162295/>

Havlíňová, Hana: arabský text, hebrejský nápis. Vlastní archiv.

hebrejšťina: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-hebrew-alphabet-aleph-bet>

hebrejský nápis: <https://pixabay.com/cs/photos/židovský-judaismus-vysoký-tradice-1159704/>

Itálie: <https://pixabay.com/cs/vectors/it%c3%a1lie-vlajka-n%c3%a1rodn%c3%ad-vlajka-n%c3%a1rod-162326/>

Německo:

https://pixabay.com/cs/illustrations/search/vlajka%20n%C4%9Bmecko/?manual_search=1

Rusko: <https://pixabay.com/cs/vectors/rusko-vlajka-n%c3%a1rodn%c3%ad-vlajka-n%c3%a1rod-162400/>

ruský nápis: <https://pixabay.com/cs/photos/hranice-hraničn%C3%AD-št%C3%ADt-kazachstán-1681142/>

ruština – azbuka (cyrilice): <https://svetlanaodejda.wordpress.com/2016/09/20/ruska-azbuka/>

řečtina: <https://reckaabeceda.cz>

řecký nápis: <https://pixabay.com/cs/photos/ephesus-krocan-nápis-řecký-řím-2574310/>

Slovensko: <https://pixabay.com/cs/vectors/slovensko-vlajka-n%c3%a1rodn%c3%ad-vlajka-162421/>

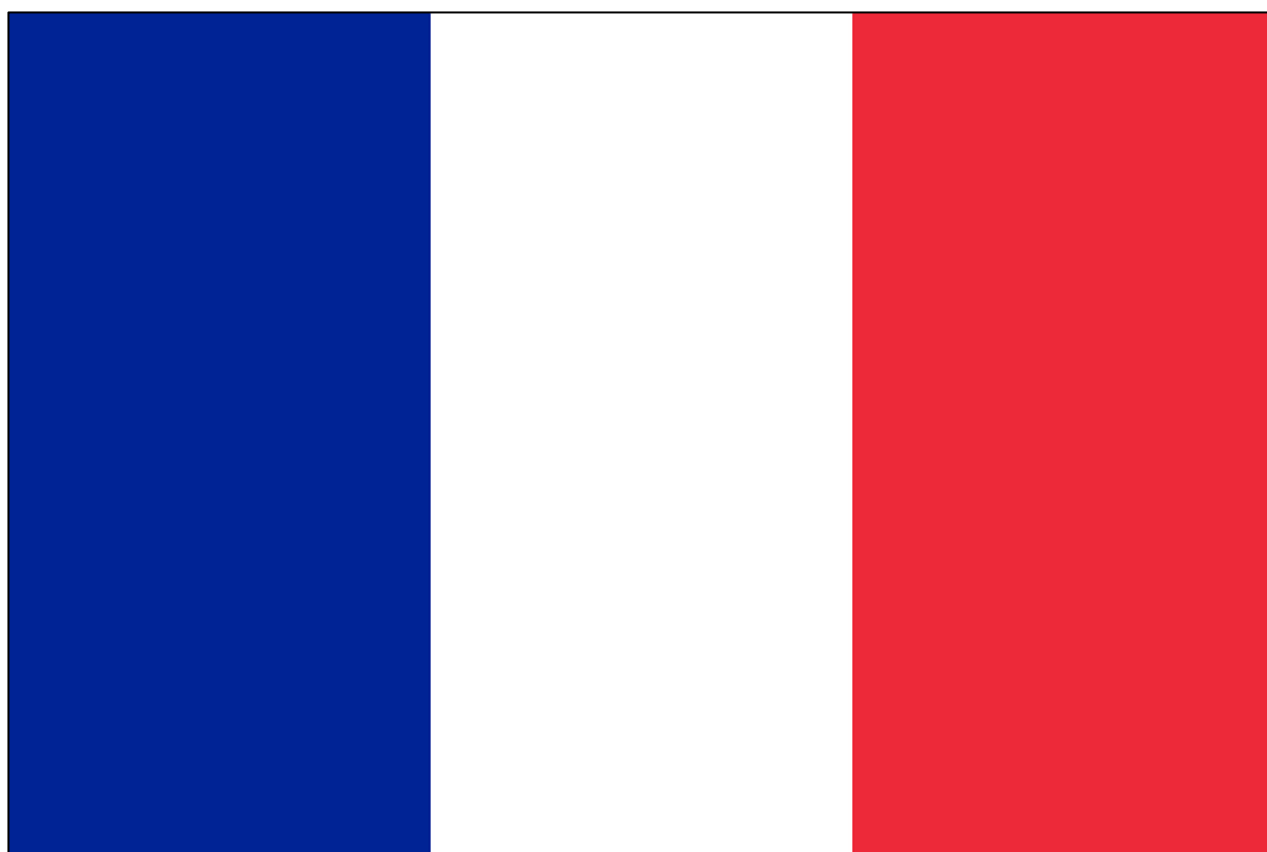
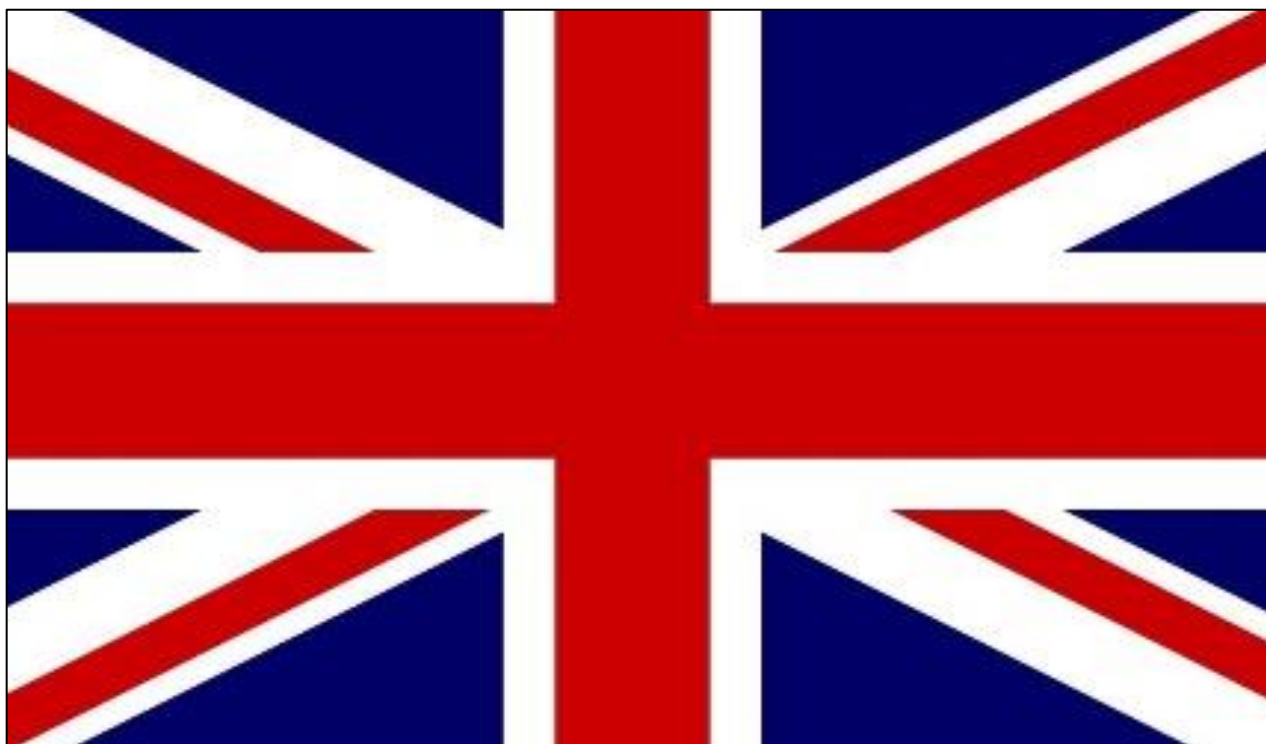
Švédsko: <https://pixabay.com/cs/vectors/%c5%a1v%c3%a9dsko-vlajka-n%c3%a1rodn%c3%ad-vlajka-n%c3%a1rod-162433/>

Velká Británie: <https://pixabay.com/cs/illustrations/union-jack-britský-vlajka-1027898/>

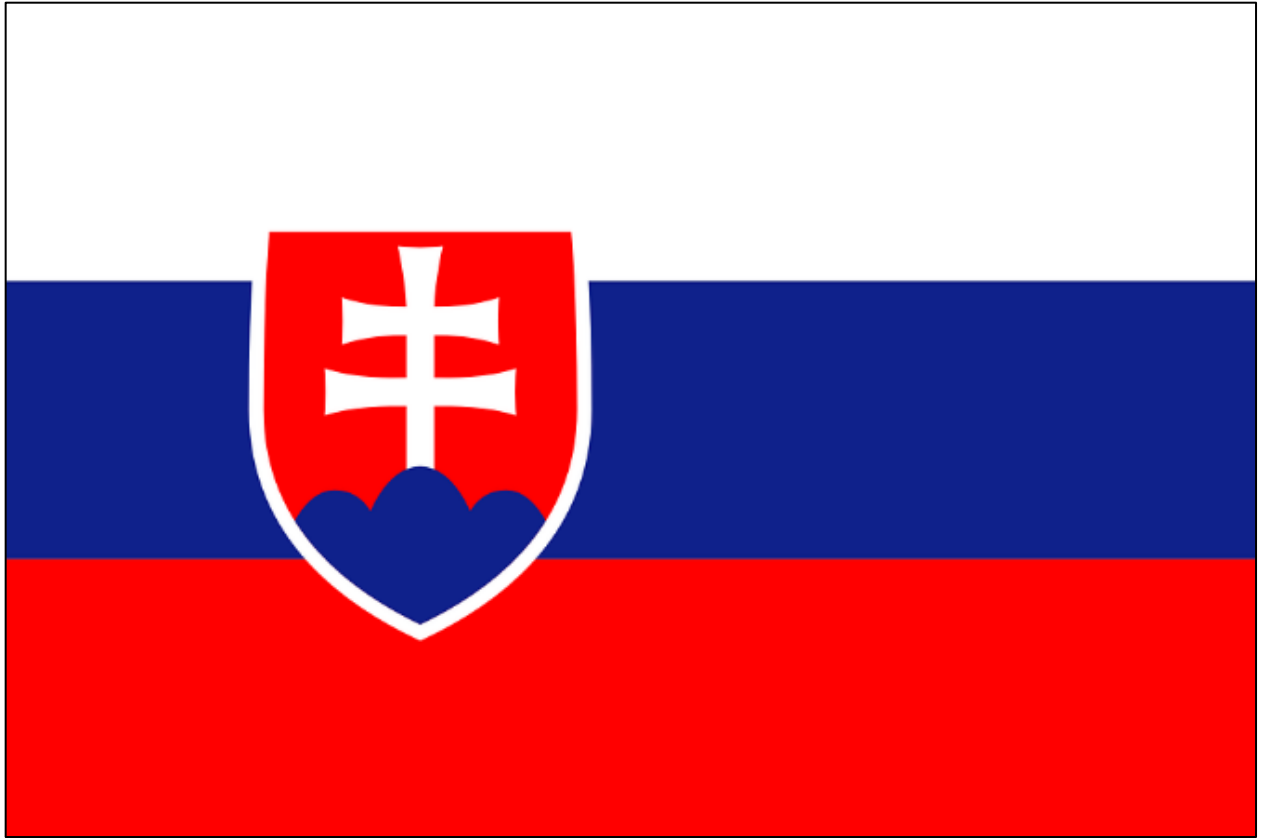
USA: <https://pixabay.com/cs/vectors/americk%c3%a1-vlajka-usa-vlajka-amerika-2043285/>

Přílohy

Příloha 1: Jméno pětkrát jinak

Příloha 2: český text koledy Rolničky, rolničky

Rolničky, rolničky, kdopak vám dal hlas?
Kašpárek maličký nebo děda Mráz?
Rolničky, rolničky, co to zvoní v nich?
Maminčiny písničky, Vánoce a sních.

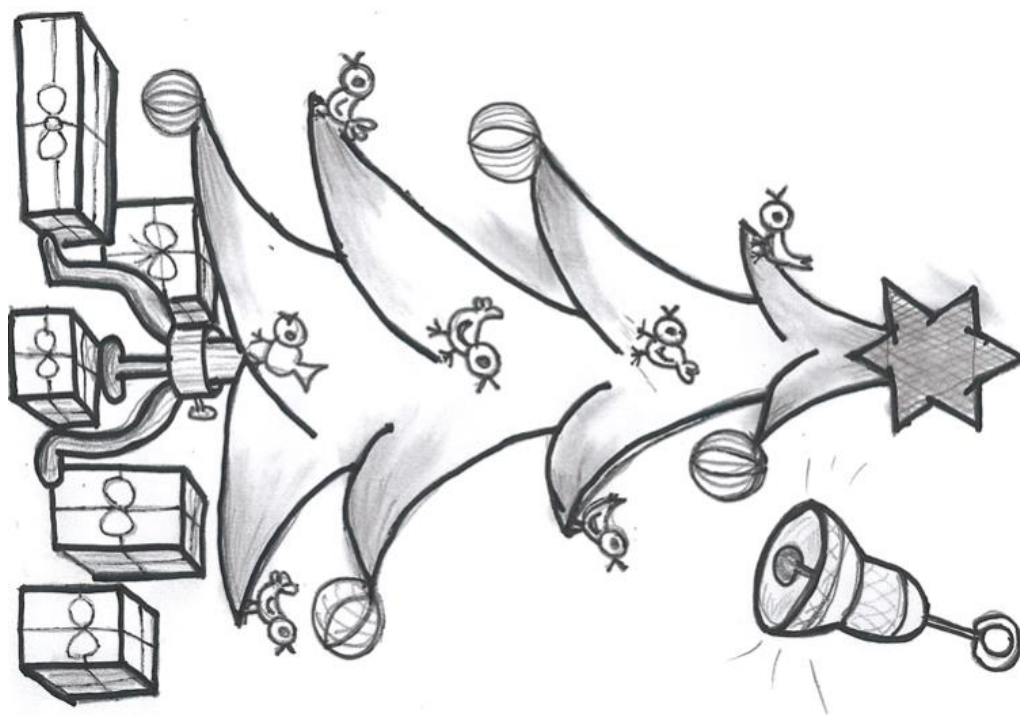
Sláva, už je sních, jedem na saních,
kluci křičí, zvonek zní, jenom táta ztich.
Kouká na syna, uši napíná...
Co to slyší v rolničkách? Na co vzpomíná?

Rolničky, rolničky, kdopak vám dal hlas?
Kašpárek maličký nebo děda Mráz?
Rolničky, rolničky, co to zvoní v nich?
Maminčiny písničky, Vánoce a sních.

Zvonky dětských let, rozezvoňte svět!
Těm, co už jsou dospělí, ať je znova pět!
Zvoňte zlehýnka, stačí chvilinka:
vzpomínka jak rolničky, v srdci zacinká.

Rolničky, rolničky, kdopak vám dal hlas?
Kašpárek maličký nebo děda Mráz?
Rolničky, rolničky, co to zvoní v nich?
Maminčiny písničky, Vánoce a sních.

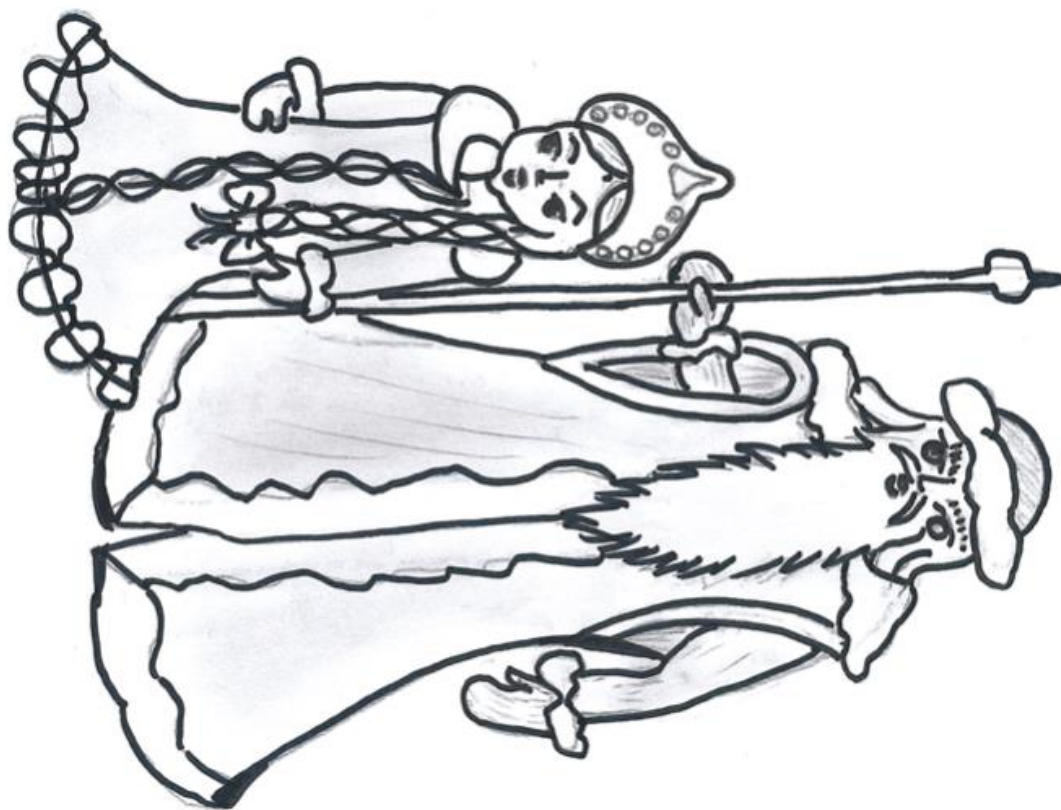
Příloha 3: Kdo nosí vánoční dárky? – postavy (pro učitele)

Ježíšek

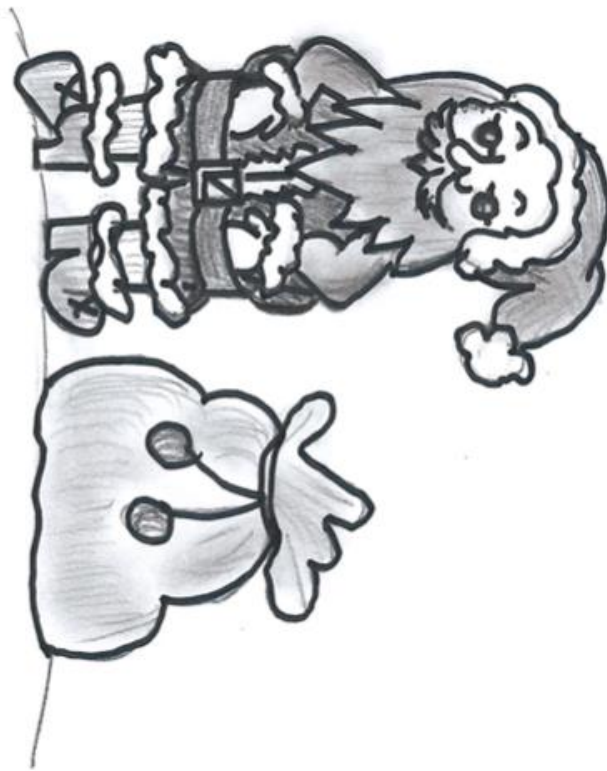
Čarodějnice Befana

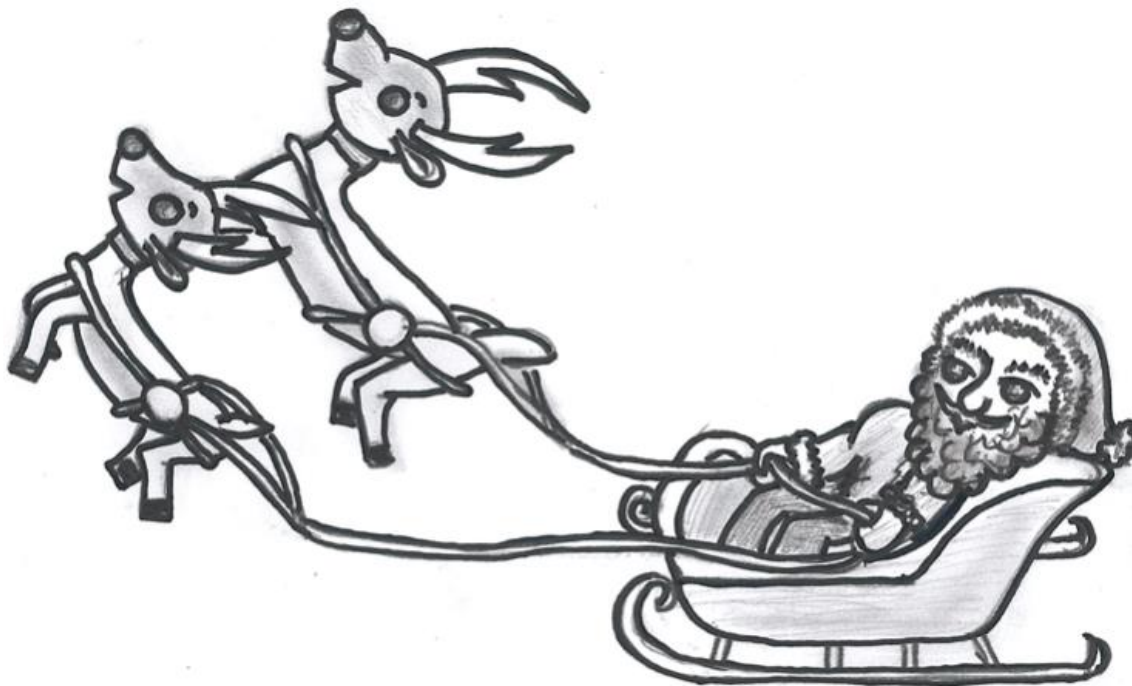
Děda Mráz a Sněhurka

Tomte (vánoční skřítek)

Weihnachtsmann

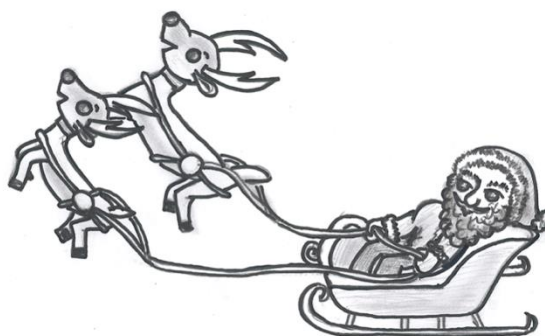
Santa Claus

Příloha 4: Kdo nosí vánoční dárky? – vlajky

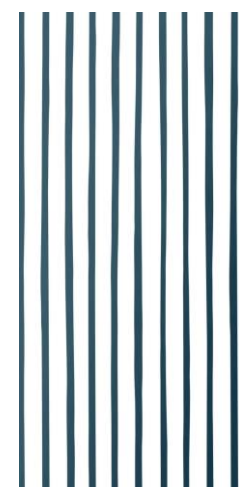
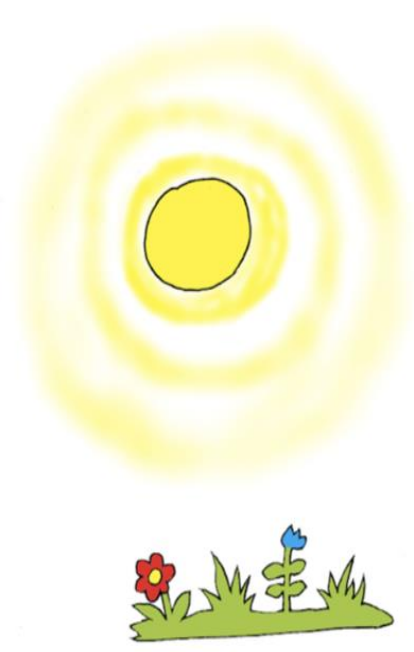

Příloha 5: Kdo nosí vánoční dárky? – postavy (pro žáky)

Příloha 7: Počasí

OBRÁZEK	DRUHÁ STRANA OBRÁZKU	SLOVO (příklad pro výuku AJ)	DRUHÁ STRANA LÍSTEČKU SE SLOVEM V AJ
		A RAIN	
		A SUN	

Příloha 8: Počasí – překladač

Příloha 9: Bratře Kubo

Česky:

Bratře Kubo, bratře Kubo,
ještě spíš, ještě spíš?
Venku slunce září, ty jsi na polštáři,
vstávej již, vstávej již!

Anglicky: [audio](#)

Are you sleeping, are you sleeping, [položíme tvář na dlaň, napravo, nalevo]
brother John, brother John?
Morning bells are ringing, morning bells are ringing. [zvoníme zvonkem]
Ding, ding, dong, ding, ding, dong!
*(Doslovný překlad pro učitele: Spíš, bratře Jane? Ranní zvony zvoní. Bim bam.)

Francouzsky: [audio](#)

Frère Jacques, frère Jacques,
Dormez-vous, dormez-vous? [položíme tvář na dlaň, napravo, nalevo]
Sonnez les matines! Sonnez les matines! [zvoníme zvonkem]
Ding, ding, dong, ding, ding, dong!
*(Doslovný překlad pro učitele: Bratře Jakube, spíš? Ranní zvony zvoní. Bim bam.)

Německy: [audio](#)

Bruder Jakob, Bruder Jakob,
Schläfst du noch, schläfst du noch? [položíme tvář na dlaň, napravo, nalevo]
Hörst du nicht die Glocken, hörst du nicht die Glocken? [zvoníme zvonkem]
Ding, dang, dong, ding, dang, dong!
*(Doslovný překlad pro učitele: Bratře Jakube, ještě spíš? Neslyšíš zvony? Bim bam.)

Tschechische Republik

Republika Czeska

Česká republika

Česká republika

Řečtina

Α α Β β Γ γ Δ δ
Ε ε Ζ ζ Η η Θ θ
Ι ι Κ κ Λ λ Μ μ
Ν ν Ξ ξ Ο ο Π π
Ρ ρ Σ σ ς Τ τ Υ υ
Φ φ Χ χ Ψ ψ Ω ω

Ruština – azbuka (cyrilice)

А а Аа Б б Бб Г г Гг
Д д Дд Е е Ее Ё ё Ёё Ж ж Жж
З з Зз И и Ии Й й Йй К к Кк
Л л Лл М м Мм Н н Нн О о Оо
П п Пп Р р Рр С с Сс Т т Тт
У у Уу Ф ф Фф Х х Хх Ц ц Цц
Ч ч Чч Ш ш Шш Щ щ Щщ Ъ ъ Ъъ
Ы ы ыы Ь ь Ьь Э э Ээ Ю ю Юю Я я Яя

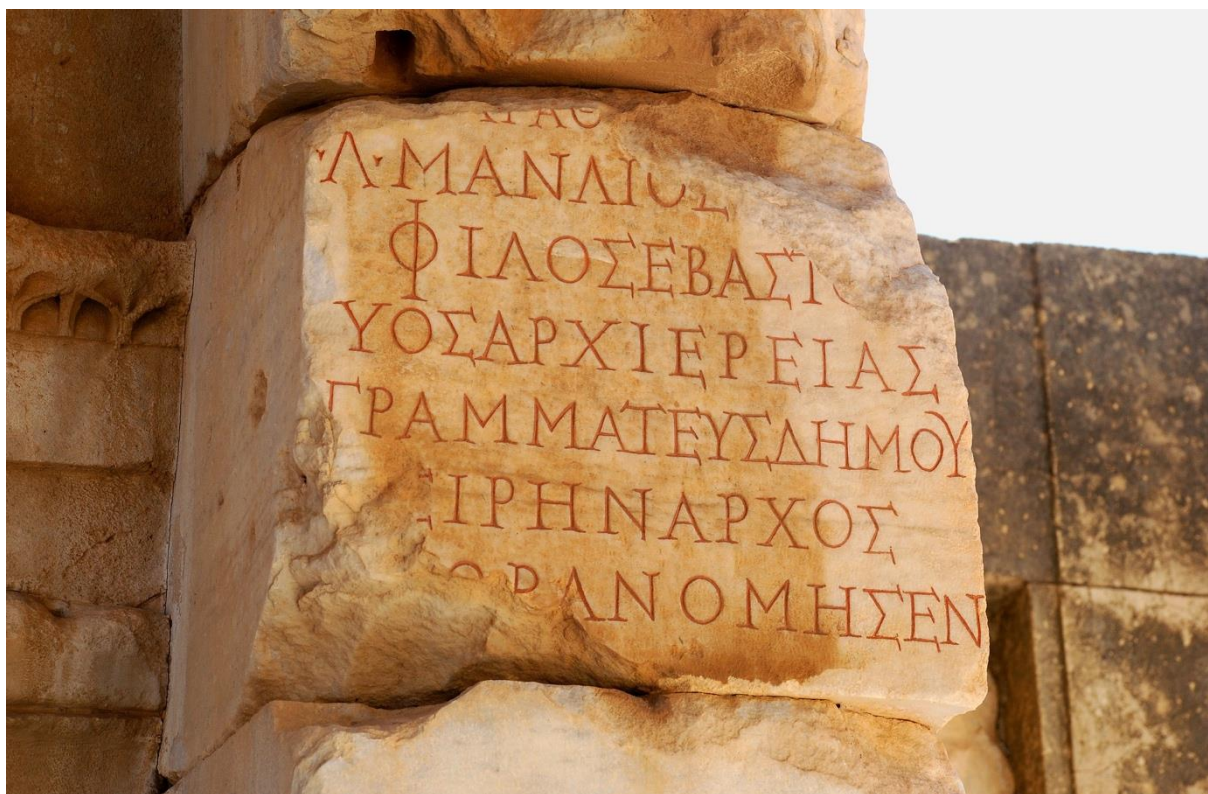
Hebrejščina

י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
Yod (Y)	Tet (T)	Chet (Ch)	Zayin (Z)	Vav (V)	He (H)	Dalet (D)	Gimel (G)	Bet (B/V)	Alef (silent)
ע	ס	נ	נ	מ	מ	ל	ך	כ	
Ayin (silent)	Samech (S)	Nun (N)	Nun (N)	Mem (M)	Mem (M)	Lamed (L)	Khaf (Kh)	Kaf (K/Kh)	
ת	ש	ר	ק	ץ	צ	ף	פ		
Tav (T)	Shin (Sh/S)	Resh (R)	Qof (Q)	Tsadeh (Ts)	Tsadeh (Ts)	Feh (F)	Peh (P/F)		

Arabščina

خ	ح	ج	ث	ت	ب	ا
ḫ	ḥ	ǧ	ṭ	t	b	ʾā
ص	ش	س	ز	ر	ذ	د
ṣ	š	s	z	r	ḏ	d
ق	ف	غ	ع	ظ	ط	ض
q	f	ǧ	ʿ	ẓ	ṭ	ḏ
ي	و	ه	ن	م	ل	ك
y	w	h	n	m	l	k

Пříloha 12: Пísmo – autentické nápisy

إزالة الأعطال البسيطة بنفسك الجهاز لا يقوم بعملية التسخين . المصباح الضوئي لا يضيئ: ← تجهيزة حماية الجهاز من السخونة أكثر مما ينبغي في وضع التشغيل. • اضبط مفتاح التشغيل على وضع إيقاف التشغيل. • ارفع الوعاء (اتركه فترة حتى يبرد) ثم أعد تركيبه على القاعدة. حينئذ يمكنك إعادة تشغيل الجهاز. • الجهاز يتوقف عن العمل قبل إتمام عملية الغليان ← توجد بالجهاز رواسب جيرية. • يجب إزالة الرواسب الجيرية طبقا لتعليمات الاستخدام. تنبيهات متعلقة بالتخلص من الأجهزة المستهلكة	تنظيف الجهاز إزالة الرواسب الجيرية منه ⚠ خطر الصعق بالتيار الكهربائي! يمنوع تماما غمر الجهاز في المياه أو وضعه داخل غسالة الأواني الكهربائية. يمنوع تماما استخدام أجهزة التنظيف بالبخر. • افصل التيار الكهربائي بسحب القابس من المقبس. • نظف الأجزاء الخارجية من الجهاز بفضة ناعمة مبللة. ولا تستخدم أية مواد منظفة حمضية ذات تأثير شديد أو خشنة اللمس تسبب خدوشاً. • قم بغسل الغطاء والمصفاة بماء نقي. إزالة الرواسب الجيرية من الجهاز بصورة منتظمة - تطيل من عمر الجهاز. - وتعطى للجهاز القدرة على العمل بأفضل صورة.
---	---

LION, LÖWE, LEÓN, ЛЕВ

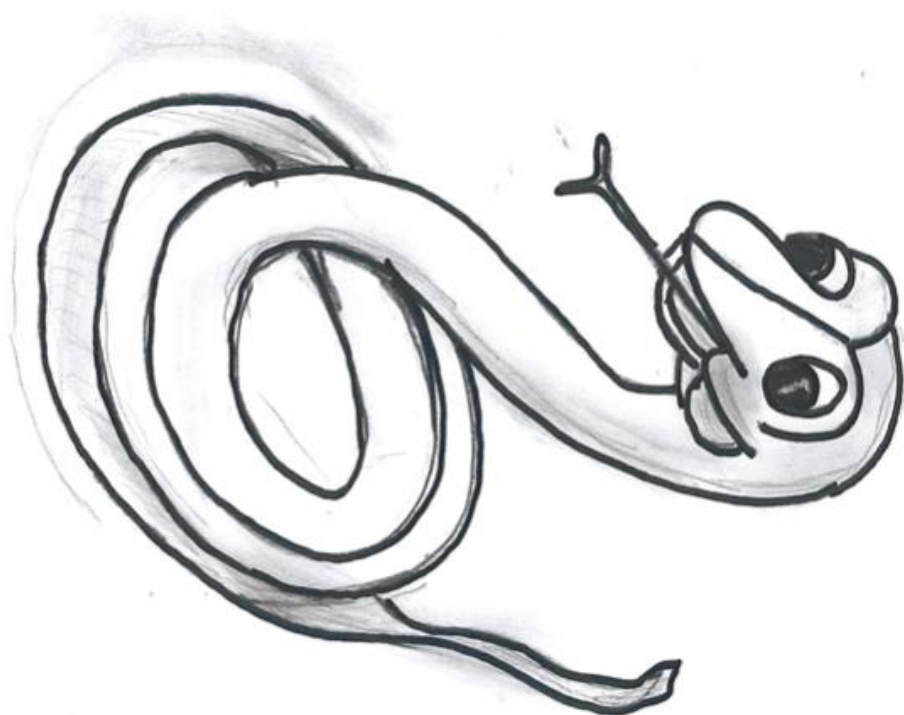
SNAKE, SCHLANGE, SERPIENTE, ЗМІЯ

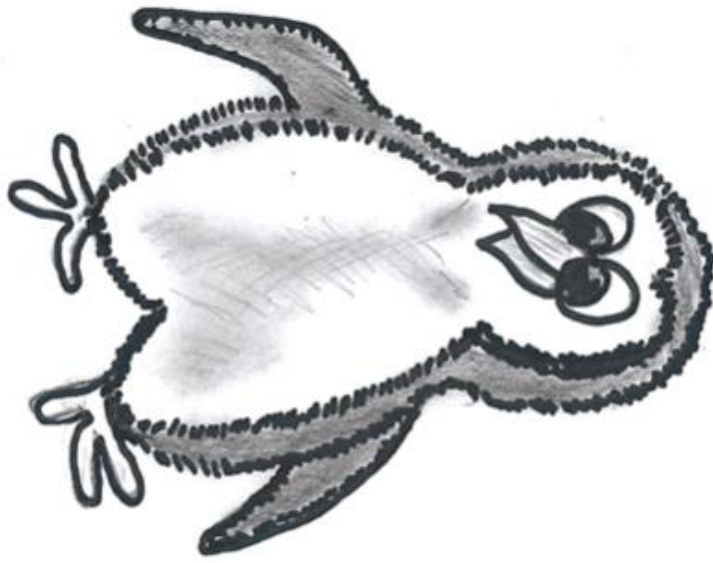
**PENGUIN, PINGUIN, PINGÚINO,
ПІНГВІН**

**CROCODILE, KROKODIL, COCODRILO,
КРОКОДИЛ**

GIRAFFE, GIRAFFE, JIRAFÁ, ЖИРАФ

Chystáme se na cizí jazyky

Inspirativní náměty do výuky pro učitele na 1. stupni základní školy

Editorský tým: Hana Havlínová, Dominika Slunečko, Jitka Maříková Tůmová

Náměty z výuky poskytli: Marie Boccou Kestřánková, Kateřina Dvořáková,
Tomáš Klinka, Iva Koutská, Petra Peldová, Lenka Rozboudová, Kateřina Vychopňová

Další sdílení a úpravy materiálu jsou možné za podmínek licence
Creative Commons CC BY-NC-SA 4.0.

Vydal Národní pedagogický institut České republiky,
Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1
Rok vydání: 2023
První vydání

Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu České republiky
najdete na webových stránkách www.npi.cz